

DOI No: <http://dx.doi.org/10.14225/Joh266>

TÜRKİYE’DE KURULAN İLK ÖZEL MADEN ŞİRKETLERİ: ÖZDEMİR ANTİMUAN MADENLERİ LİMİTED ŞİRKETİ ÖRNEĞİ VE AİLE İŞLETMELERİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Reyhan Şahin ALLAHVERDİ*
Yavuz Tansoy YILDIRIM**

Özet

Bu çalışmada, Osmanlı İmparatorluğu’nun son dönemlerinde maden işletmelerinin genel durumu; İmparatorluk yıkıldıktan sonra kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin 1920’lerden itibaren takip ettiği maden politikaları ve bu çerçevede madenlerin millileştirilmesi; bazı maden işletmelerinin özelleştirilmesi ve bu bağlamda devletten imtiyaz hakkı alınarak kurulan Özdemir Antimuan Limited Şirketi ele alınmıştır. Çalışmada ayrıca aile işletmelerinin sürdürülebilirliğinde etkili olan “duygusal sahiplik” konusu açıklanmıştır.

TBMM açıldığı andan itibaren, siyasi ve ekonomik meselelere el koymuş ve kanunlar çıkarmaya başlamıştır. 1921 yılından itibaren madencilikle ilgili olarak da “milli ekonomi” çalışmaları başlamıştır. Örneğin Zonguldak’taki kömür madenlerinin devlet tarafından işletilmeye başlanması, Etibank ile Sanayi ve Maadin Bankası’nın kurulması sektörün ayakta kalabilmesi için yapılan girişimlerdenidir. Ancak devlet kömür, petrol, demir, altın, gümüş, bakır vb. daha öncelikli madenlerin dışında kalan antimuan madeninin işletmesini özel sektöre bırakmıştır. 1932’de Zonguldak mebusu Ragıp Bey’e hisse verilmesiyle Özdemir Antimuan Şirketi’nin temelleri atılmış, işletme bir ara devletleştirilmişse de 1951 yılında Özdemir Antimuan Madenleri Limited Şirketi’ne dönüşmüştür. Ragıp Özdemiroğlu’ndan sonra şirket yönetimi oğlu İlhan Özdemiroğlu’na, sonrasında da üçüncü nesil aile üyeleri Osman Özdemiroğlu ve Ayşe (Özdemiroğlu) Baltalı’ya geçmiştir. 1981 yılına kadar faaliyetlerine devam eden işletmenin sürdürülebilirliği aile içi anlaşmazlıklar ve çatışmalar nedeni ile son bulmuştur. Özdemir Antimuan Madenleri o dönemde hem Türkiye’nin en büyük

---

* Okt. Dr., Balıkesir Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü.

** Yrd. Doç. Dr. Balıkesir Üniversitesi, Bandırma MYO.

antimuan madeni hem de özel bir maden işletmesi olması bakımından Türkiye'nin madencilik politikalarına ışık tutan bir şirkettir.

Anahtar Kelimeler: *Özdemiroğlu, Madenlerin Özelleştirilmesi, Antimuan, Aile İşletmesi, Sürdürülebilirlik, Duygusal Sahiplik*

Mine Companies That Established First In Turkey: The Case Of Ozdemir Antimony Mines Limited Company And Sustainability Of Family Business

Abstract

In this study, the general status of mining operations during the last term of Ottoman empires; The nationalization of mines and the mining policies of the republic of Turkey after the collapse of Ottoman Empires since 1920s; privatization of some mines and in this subject to Ozdemir Antimony Limited company which get concessions rights from government and emotional ownership that effects on sustainability of family Business are investigated.

Parliament seized political and economic issues and began create law at the time when opened. The work of the National economy regarding with mining started in 1921. For example, to begin Zonguldak coal mines operated by the government, to establish of Industry and Mines Bank with Etibank just for the ventures for the sector in survive. However, the Turkish Government left antimony mine outside from prior mines such as coal, oil, iron, gold, silver, copper etc, for the private sector. The foundation of Ozdemir Antimony Company is laid by granting shares to Zonguldak deputy Mr. Ragip in 1932. The government nationalized the company for a short time, then it is evolved Antimony Mines Limited Company in 1951. After the Ragip Ozdemiroglu, his son Ilhan Ozdemiroglu took the company management, then third generation family members Osman Ozdemiroglu and Ayse (Ozdemiroglu) Baltali took the company management. The company continued its operations until 1981. The sustainability of the the business is came to end because of the disputes and conflicts between family members in 1981. Ozdemir Antimony mines is the biggest and private antimony mining firm in Turkey and it reflects the Turkish mining policies.

Key Words: *Ozdemiroglu, Pirivatization of Mines, Antimony, Family Business, Sustainability, Emotional Ownership*

Giriş

Madenler tarih boyunca devletlerin ekonomik kalkınmasında önemli bir yere sahip olduğu gibi ülkelerin jeo-politik konumlarını da etkileyen önemli bir unsur olmuştur. Osmanlı klasik döneminde madenler öncelikli olarak savaş mühimmatı yapımında (kurşun, kalay, demir) ve para basımında (altın, gümüş,

Türkiye’de Kurulan İlk Özel Maden Şirketleri

bakır) kullanılırdı. Fetih hareketleri sonucunda devletin sınırlarının gelişmesine paralel olarak maden yatakları da ele geçirilmiş oldu. Madenlerin mülkiyeti ve işletilmesi meselesi tafsilatlı bir konu olduğundan biz sadece genel hatlarıyla açıklayacağız. Madenlerin mülkiyetinin kime ait olduğu konusundaki üç görüş şu şekildedir: 1-Şahıslara ait arazilerde bulunan madenlerin mülkiyeti toprak sahibine; 2-Bulunan madenin mülkiyeti bulan kişiye aittir. Ancak her iki durumda da maden sahibi devlete 1/5 oranında zekat yahut gayrimüslim ise haraç ödemek zorundaydı. 3- Madenlerin mülkiyetinin devlete ait olduğudur ki en yaygın kabul edilen kanaat budur¹. İşletme meselesine gelince, madenler Osmanlı mukataa sistemine dahildir ve çoğunlukla emanetle idare edilirdi. 1736 yılına kadar Hazine-i âmire tarafından gönderilen elemanlar tarafından idare edilirken, bu tarihten sonra Darphane Nezareti’ne bağlanmışlardır. Tanzimat Fermanı’nın (1839) getirdiği arazi uygulamalarına bağlı olarak madenlerin yönetimi Maliye Nezareti’ne geçmiştir. Çok yaygın olmamakla birlikte, madenin mülkiyeti meselesine bağlı olarak kişisel işletmeler de bulunuyordu².

19. yüzyılın sonlarından itibaren madenler zenginleşme, enerji istihali ve sanayi hammaddesi olarak ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu bağlamda Osmanlı Devleti’nde de madenlerle ilgili çeşitli politikalar geliştirilmiş ve hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Batıda madenlerin değeri daha erken bir dönemde fark edilip sanayileşme hız kazanırken Osmanlı Devleti sahip olduğu madenlerinden yeterince faydalanacak politikalar geliştirememiştir. Nihayet 19. yüzyılda Osmanlı coğrafyasında 1815’de borasit (Bandırma), 1829’da kömür (Zonguldak) ve 1848’de krom keşfedilerek işletilmeye başlanmıştır. 1858 Arazi Kanunnamesi ile miri ve vakıf arazilerde bulunan bütün madenlerin mülkiyeti devlete geçmiştir. 1861’de çıkarılan ilk maden nizamnamesiyle maden arama, üretimi, madenden alınan vergiler, kalhane ve fabrikalar ile maden mühendislerinin görevleri düzenlenmiştir. Daha tafsilatlı olan 1869 Nizamnamesi ise 1810 tarihli Fransız kanunundan alınmıştır³.

Madenler devlet eliyle işletilmesine rağmen modernleştirilememiş ve devamlı surette zarar eden işletmeler haline gelmişlerdi. Bu nedenle devlet, madenleri aramak ve işletmeler teşkil etmek konusunda yabancı sermayeye

¹ Fahrettin Tızlak, *Osmanlı Döneminde Keban-Ergani Yöresinde Madencilik (1775-1850)*, Ankara 1997, s.1, 4-5.

² Tızlak, a.g.e., s.10-12.

³ Vedat Eldem, *Osmanlı İmparatorluğu’nun İktisadî Şartları Hakkında Bir Tetkik*, Ankara 1970, s. 91-92.

imkan tanıdı. Yabancılar 1870-1898 yılları arasında Osmanlı Devleti'nden yılda on adet maden arama talebinde bulunuyordu. Oysa 1898-1900 yıllarını kapsayan dönemde bu rakamın yıllık ortalaması 139'a yükseldi. Yabancıların Osmanlı madenlerine bu kadar çok ilgi göstermesinin nedeni Avrupa'da yatırım sermayesinin artmasıydı⁴. 1887 ve 1896 tarihleri arasında yabancılara maden arama imtiyazları verildi. Özellikle baroks, beton ve asfalt, simli kurşun, linyit kömürleri, manganez, kurşun ve kömür madenlerinin işletilmesi işi yabancılara geçti ve işletme imtiyazı alanlar anonim şirketler kurdular. II. Abdülhamid döneminde 1878, 1885 ve 1906 olmak üzere çıkarılan üç nizamname ile maden araştırmaları, mülkiyet ve tasarruf şekilleri, yabancılara verilecek imtiyazların şartları ve madenlerden alınacak vergiler belirlenmiştir. Bu dönemde devletin yerli ve yabancı maden şirketlerinden tahsil ettiği gelir yaklaşık 80.000 liraydı⁵.

Osmanlı madenleri 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren çoğunlukla yabancıların işlettiği yerler haline gelirken, yabancı şirketler sadece vergi ödeyip, elde ettikleri madenlerin neredeyse tamamını ülkelerine ihraç etmişlerdir. 1906 Maadin Nizamnamesi'nin sağladığı imtiyazlar sayesinde kurşun, kömür, krom, baroks, simli kurşun vb. madenler Fransız, Alman ve İngiliz şirketleri tarafından işletilir olmuştu. Balya-Karaaydın (Kurşun) Madenleri ve Ereğli Kömür Madenleri Fransız idaresinde bulunuyordu. 1914'te Alman ve Fransız ortaklığı olan Ergani Bakır Madeni Sendikası kurulmaya başlandı. 1912'de ise Alman ve İngilizler tarafından Türk Petrolleri Şirketi kurulurken, bir İngiliz şirketi de Suriye'de petrol aramalarını yürütmekteydi⁶.

20. yüzyılın başında Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı'ndan mağlup ayrılarak, 30 Ekim 1918'de şartları oldukça ağır olan Mondros Mütarekesi'ni imzalamıştır. İtilaf devletleri Mondros Mütarekesi'ne dayanarak 1918'den itibaren stratejik noktaları özellikle madenlerin (kömür, petrol) bulunduğu bölgeleri işgal etmeye başlamışlardır⁷. İşgallere karşı başlatılan milli mücadele sonunda "milli" bir devlet kuruldu. En başından beri yalnızca siyasi bağımsızlığın yeterli olmadığını farkında olan kurucular, bağımsız ve milli bir

⁴ Donald Quartaert, "Madenler", *TCTA*, cilt IV, s. 915.

⁵ E. Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi*, cilt VIII, Ankara 1988, s.456, 458; II. Abdülhamid dönemi maden imtiyazları hakkında bkz., Ertan Gökmen, "II. Abdülhamit Dönemi Osmanlı Maden İmtiyazları", *Belleten*, LXXI/262, (Aralık) 2007, s.969-996.

⁶ Jaques Thobi, "Osmanlı Devleti'nde Yabancı Sermaye", *TCTA*, III, s., 738; maden sektöründe yabancı sermaye yatırımlarının 1914 listesi için bkz., Eldem, a.g.e., s.96; Tevfik Çavdar, *Milli Mücadele Başlarken Sayımlarla Vaziyet ve Manzara-i Umumiye*, İstanbul 1971, s.37.

⁷ Nejat Tamzok, "Osmanlı İmparatorluğu'nun Son Döneminden Çok Partili Döneme Madencilik Politikaları, 1861-1948", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, LXIII/4, 2008, s.182-184.

Türkiye’de Kurulan İlk Özel Maden Şirketleri

ekonomiyi de hedeflemişlerdir. Daha cumhuriyet ilan edilmeden, Şubat-Mart 1923’de Lozan Barış görüşmelerinin kesintiye uğradığı sırada toplanan İzmir İktisat Kongresi’nde ekonominin geliştirilmesi ve millileştirilmesi konusunda kararlar alınmıştır. Milli ekonominin ülkenin gelişiminde ne denli önemli olduğu kongrede yapılan konuşmalara yansımıştır: “*Ülkemizin kalkınmasını sağlamak için önce ekonomik yönden kalkınmanın sağlanması, yer altı ve yer üstü doğal kaynaklarımızı kendimizin işleyerek, milletimizi çağdaş medeniyetin sahip olduğu düzeye erıştırilmesi*”⁸ gerektiği vurgulanmıştır. Yine kongrenin sonunda kabul edilen Misak-ı İktisadî Esaslarının 5. maddesinde: “*Türkiye halkı madenlerini kendi milli istihali için işletir ve servetlerini herkesten fazla tanımaya çalışır*” ifadesi bulunmaktadır⁹. Kongre kararlarında madenlerle ilgili olarak “maden mes’eleşi” başlığı altındaki maddelerle konunun ayrıntıları açıklanmıştır. İlk dört maddede: Madenlerin miktar ve yakınlıklarına göre havzalara ayrılıp, mümkün olduğunca Türk mühendisler çalıştırılarak araştırılması, madenlerden azami ölçüde faydalanılması ve haritalarının çıkarılması; üretim istatistiklerinin tutulup yayınlanması; işletmelerin tercihen milli sermaye sahiplerine ihale edilmesi; sadece Türklerin savaş sırasında işletilmeyen madenlere dair vergi borçlarının affedilmesi gibi genel esaslar belirtilmiştir. Diğer maddelerde ise madenler çeşitlerine göre özel olarak değerlendirilip ne şekilde işletileceklerine dair esaslar belirlenmiştir. 1920’lerden itibaren madenlerin millileştirilmesi ve yabancıların etkinliğinin azaltılması yönünde girişimlerde bulunulmuştur. “Ekonominin özel sermaye eliyle gelişebilmesini, devletin doğruca sanayi ve bunun tabanı olan maden işlerinde destekleyebilmesi” amacıyla 1925 yılında Sanayi ve Maadin Bankası kurulmuştur¹⁰.

Madencilikte asıl millileşme ve devletleşme girişimleri ise 1930’lardan itibaren hız kazanmıştır. Bu duruma İzmir İktisat Kongresi’nde alınan kararların etkin bir şekilde hayata geçirilememesinin önemli bir etkisi olmuştur. Atatürk 1930’larda madencilğin milli kalkınmadaki önemini şu sözleriyle vurgulamıştır: “*Türkiye’de devlet madenciliği, milli kalkınma hareketiyle yakından ilgili ve önemli konulardan biridir. Genel endüstrileşme*

⁸ Turgut İleri, “Cumhuriyetin İlk yıllarında Türkiye’de Madencilğin Genel Durumu ve Atatürk’ün Madencilikle ilgili Düşünceleri”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, XIX/1, 2011, s.289.

⁹ A. Gündüz Ökçün, “XIX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Maden Üretiminde Türk Azınlık ve Yabancı Payları”, *İktisat Tarihi Yazıları*, Ankara 1987, s.388; Tamzok, a.g.m., s. 185; İleri, a.g.m., s.293.

¹⁰ Tamzok, a.g.m., s.185-186; İleri, a.g.m., s.289-922.

anlayışımızdan başka maden arama ve işletme işine her şeyden önce dış ödeme imkânlarımızı, döviz gelirlerimizi artırabilmek için devam etmek ve özel bir önem vermek zorundayız"¹¹. 1933'de yapılan I. Beş Yıllık Kalkınma Planı ile; yerel ya da bölgesel tarımsal üretime ve doğal kaynaklara dayalı üretim birimlerinin kurulması; özellikle temel tüketimdeki dış alımdan ziyade yerli üretime öncelik verilmesi; sanayi kuruluşlarının yerlerinin hammadde ve iş gücü kaynaklarına yakın olması hedeflenmiştir. I. Beş Yıllık Kalkınma Planı başarılı bir şekilde uygulanmış ve 1935'ten itibaren devletleşmeye hız verilerek aynı yıl içinde önce Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü ve onunla işbirliği içinde çalışacak olan Etibank kurulmuştur. Bundan sonra yabancıların elinde bulunan maden işletmeleri, başta Fransız Ereğli Şirketi olmak üzere satın alınarak Etibank'a devredilmeye başlanmıştır. II. Beş Yıllık Kalkınma Planı ile birlikte madencilik sektörünün payı artırılmıştır. Plan ile: Yatırım malları üretimine öncelik verilmesi; elektrik, madencilik ve limanlar gibi alt yapı yatırımlarına ağırlık verilmesi hedeflenmiştir. Ancak 1939'da başlayan II. Dünya Savaşı nedeniyle bu plan istenilen sonucu vermemiştir¹².

Türkiye Cumhuriyeti bilhassa taşkömürü, linyit, demir, krom, bakır ve kükürt madenlerinin devletleştirilmesinin üzerinde durmuş, bunların arasında demir ve krom dışarıya ihraç edilirken, kurşun, çinko, cıva, zımpara, manganez, manyezit, arsenik, antimuan ve amyant gibi madenlere ise devlet doğrudan müdahale etmeyerek üretimlerini özel sektöre bırakmıştır. Özel işletmelerin elinde olan bu madenler çoğunlukla yurt dışına ihraç edilmekteydi¹³.

1. Özdemir Antimuan Madenleri Limited Şirketi'nin Kurulması

Devletin işletmesini özel şirketlere bıraktığı madenlerden biri olan antimuanın¹⁴ Türkiye'deki bilinen en büyük yatakları Tokat'ın Turhal ilçesinin

---

¹¹ Afet İnan, *Devletçilik İlkesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Birinci Sanayi Planı*, 1933, Ankara 1972, s.146; İleri, a.g.m., s.294.

¹² Tamzok, a.g.m., s.187-188, 190-191; Ahmet Demir, "Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Enerji Politikaları", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, I/4, 1980, s.109-110.

¹³ Tamzok, a.g.m., s.199.

¹⁴ Periyodik cetvelin V. grubunda yer alan antimuan (Sb), atom numarası 51, atom ağırlığı 121.75 ve özgül ağırlığı 6.6 g/cm^3 olan bir elementtir. Doğada sülfürlü ve oksitli olmak üzere 100'ün üzerinde antimuan minerali vardır. Ancak bu minerallerin stibnit oluşumları ekonomik açıdan önemlidir. Stibnit (Sb_2S_3) doğal bir trisülfür olup %71.4 Sb içeren ve doğada en çok rastlanılan bir antimuan mineralidir. Atmosferik koşullarda kermesit ($2\text{Sb}_2\text{S}_3 \cdot \text{Sb}_2\text{O}_3$), senarmonit

Türkiye’de Kurulan İlk Özel Maden Şirketleri

kuzeyinde bulunmaktadır¹⁵. Cumhuriyet döneminde Tokat'ın Turhal ilçesi Elalmış ve Hacılar Köyü arazisinde bulunan antimuan ve simli kurşun arama ruhsatı 2 Nisan 1930 tarihli ve 45/22 numaralı ruhsatname ile Kâtipzâde Şükrü ve İstanbullu Cemil Beylere verilmiştir. Ancak daha sonra Bakanlar Kurulu'nun 3 Ocak 1932 tarihli kararnamesiyle ruhsatname hakları 100 hisse kabul edilip 12'si ortaklardan Cemil Bey'de bırakılırken, kalan 88 hisseden 11'i Zonguldak mebusu Ahmet Ragıp [Özdemiroğlu]¹⁶ Bey'e, 31'i Genç Ağa Oğlu Lutfü Bey'e, 17'ser hisse Akıllı Oğlu Mehmet ve Hacı Oğlu Mevlut Bey'e ve 12'si Çelebi Oğlu Mustafa Bey'e verilmiştir¹⁷. Bir yıl sonra 31 Aralık 1933'te önce İcra Vekilleri Heyeti kararıyla madenin işletme imtiyazının Ragıp Bey'e ihalesi uygun görülmüştür¹⁸. Ragıp Bey daha cumhuriyetin ilk yıllarında Zonguldak mebusu olması sebebiyle maden işiyle uğraşmaya başlamıştı. 19. yüzyılın sonlarından itibaren Fransızların elinde bulunan Ereğli kömür ocaklarının idaresi, 1920'de Fransızların yenilerek Zonguldak'tan çekilmesiyle devlete geçmişti. Ereğli havzası Kilimli mevkinde bulunan boş ocakların işletme hisseleri 40 hisse kabul edilmiş ve 5 hissesinin de 23 Aralık 1926 tarih ve 2944 sayılı İcra Vekilleri Heyeti kararnamesiyle o sırada Zonguldak mebusu olan Ragıp Bey'e verilmesi uygun görülmüştü¹⁹. Maden işletmeciliğinde tecrübe kazanan Ragıp Bey, Turhal'daki antimuan madenin işletme imtiyazını aldıktan

---

(izometrik Sb₂O₃), stibikonit (H₂Sb₂O₅) ve valentinit (ortorombik Sb₂O₃) gibi değişik oksitlere dönüşmüş halde bulunmaktadır. İkincil antimuan, Pb ve Ag cevherlerinin ergitme ve rafinasyonundan ve geri kazanılmış curuflardan üretilmektedir. Antimuan metal olarak (güç nakil cihazlarında, lehimlerde) veya sertliğin, mukavemetin ve kimyasal korozyon direncinin yüksek olmasının istendiği yerlerde, alaşım elementi olarak kullanılır. Genellikle geri kazanılmış antimuan ve kurşun birlikte, antimuanlı kurşun olarak; asitli kurşun akülerde, cephaneye ve mermi çekirdeklerinde, tank astarlarında, çatı kaplama levhalarında ve kablo zırhı olarak kullanılır. Yüksek safiyetteki (>%99.8) antimuan oksit ise, katalizör olarak (elektronikte ve termoplastiklerde) kullanılır. Antimuan oksit, optik camlardaki (kameralar, fotokopi makineleri, dürbün ve gözlük camları) kabarcıkların giderilmesini sağlar

(Cüneyt Arslan, Fatma Arslan, *madencilikrehberi.files.wordpress.com/2012/02/antimuan.doc*).

¹⁵ Ahmet Gökçe-Mümin Köksoy, “Turhal Antimuan Yataklarının Jeolojisi ve Kökeni”, *Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni*, cilt XXVII, 1984, s.131.

¹⁶ Ragıp Bey, 16. yüzyılda Habeşistan, Yemen, Lahsa, Basra ve Diyarbakır beylerbeyliği yapan; 1578-1590 Osmanlı-İran savaşları serdarlarından ve III. Murad dönemi sadrazamlarından Özdemiroğlu Osman Paşa'nın soyundan geldiği için Özdemiroğlu soyadını seçmiştir (bkz. Reyhan Şahin Allahverdi, *Özdemiroğlu Osman Paşa ve Dönemi (1527-1585)*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 2012).

¹⁷ *Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)*, Fon: 30.18.1.2., Yer: 25.1.6.

¹⁸ *BCA*, F: 30.18.1.2., Y: 41.93.5.

¹⁹ *BCA*, F: 30.18.1.1., Y: 17.80.19.

sonra 1934'te Özdemir Antimuan Limited Şirketi'ni kurdu. Şirketin ödeyeceği vergi miktarı aynı yılın mart ayında 1794 sayılı kanunun 1. maddesine göre, madenin en yakın iskeleye olan mesafesine göre belirlenmiştir²⁰. Şirketin kuruluşunun üzerinden üç yıl geçtikten sonra Ragıp Özdemiroğlu İktisat Vekilliği'ne başvurarak bu madenin işletme imtiyazının yenilenmesini istemiş ve bu başvuru üzerine Maadin Nizamnamesi'nin 5. maddesine göre 13 Nisan 1937 tarihli kararname ile İcra Vekiller Heyeti devir işlemine onay vermiştir²¹.

II. Dünya savaşının başlamasıyla takip edilen devletçilik politikasının da etkisiyle Özdemir Antimuan Şirketi'nde bulunan Turhal antimuan madenin işletme imtiyazı 5 Mart 1945 tarihli ve 3/2242 sayılı kararname ile Etibank'a devredilmiştir. Bu durum Demokrat Parti iktidara gelinceye kadar da devam etmiştir. Demokrat Parti iktidara geldikten sonra Ragıp Özdemiroğlu İktisat Vekâleti'ne başvurarak şirketin yeniden kendisine devredilmesini istemiş, bunun üzerine 15 Şubat 1953'te Turhal antimuan madeni işletme imtiyazı yeniden Ragıp Bey'e verilmiştir²².

Özdemir Antimuan Madenleri Limited Şirketi 1951 yılından başlamak üzere 25 yıllık süre için kurulmuştur. Türkiye'nin önemli maden şirketlerinden ve sektörün öncülerinden biri olan Özdemir Antimuan Madenleri Limited Şirketi çok büyük miktarlarda antimuan üreten ve ihracat yapan bir işletmeydi. Şirketin sahibi olan Zonguldak Milletvekili Ragıp Özdemiroğlu mart 1958'de ölünce şirket yönetimi oğlu İlhan Özdemiroğlu'na geçmiştir. 1958'den Haziran 1972 tarihindeki vefatına kadar şirketi İlhan Özdemiroğlu yönetmiştir. Onun vefatının ardından varisleri Osman Özdemiroğlu ve Ayşe (Özdemiroğlu) Baltalı şirket yönetimine geçmiştir.

1.a. Özdemir Antimuan Madenleri Limited Şirketi'nin Kayyuma Devri ve Sahipliğinin El Değiştirmesi

Özdemir Antimuan Madenleri 1951'de 25 yıllığına kurulmuş limited bir şirkettir. 1975 yılında 25 yıllık süre dolmuş olmasına rağmen, şirket sahipleri fesih ihbarı yapmadıkları için süre kendiliğinden birer yıl uzayarak 1981 yılına kadar faaliyetlerine devam etmiştir. Ayşe Baltalı yıllık sürenin dolacağı 31.12.1981 tarihinden bir buçuk ay önce şirketin feshini istediğini gösteren

---

²⁰ BCA, F: 30.18.1.2., Y: 43.13.18.

²¹ BCA, F: 30.18. 1.2.,Y: 73.30.2.

²² BCA, F: 30.18.1.2., Y: 131.10.4.

Türkiye’de Kurulan İlk Özel Maden Şirketleri

ihhtarnameyi noter kanalıyla ortağına bildirmiştir. Diğer ortak Osman Özdemiroğlu ise, şirket devam ediyormuş gibi 29.12.1981 tarihinde tek başına genel kurul oluşturduğunu, diğer ortağı da çağırdığını ve payını devralmak istediğini, fakat ortağının bu toplantıya dahi gelmediğini ve feshi ihbarının da kötü niyetle yapıldığını ileri sürerek Ayşe Baltalı'nın ortaklıktan çıkarılmasına karar almış ve sonra da dava açmıştır. İstanbul Asliye 3. Ticaret Mahkemesi'nde görülen davaların akabinde verilen 24.12.1984 tarih ve 54-986 sayılı hükümlerle dava Osman Özdemiroğlu lehine sonuçlanmıştır. Ancak Ayşe Baltalı kararı temyize götürmüştü, yapılan inceleme sonucunda 25.09.1985 tarihinde hükmün Ayşe Baltalı lehine bozulmasına oybirliğiyle karar verilmiştir.

Kararın gerekçesine göre: "İki ortaklı bir limited şirkette bir paydaşın diğer paydaştan rızası hilafına payını devralmak istemesine yasal olanak bulunmadığı gibi Türk Ticaret Kanunu'nun 536/3. fıkrasına göre pay ve paydaş çoğunluğu olmadan tek bir ortağın genel kurul oluşturmasına ve genel kurul sıfatı ile karar vermesine de olanak bulunmamaktadır. Ayrıca davalı ortağın ana sözleşmenin 9. maddesinin kendisine verdiği yetkiye dayanarak ve üstelik şirket yönetimini üstlenmiş, davacı ortağın kötü idaresi nedeniyle ve süre bitiminden bir ay önce feshi ihbarda bulunmasının kötü niyetli sayılmasına da imkan yoktur. Bu halin TTK.'nun 551. maddesindeki, bir ortağın ortaklıktan çıkarılmasını gerektiren haklı neden olarak kabul edilemeyeceği de ortadadır. Şirketin münasip olmayan bir zamanda ve sözleşmede kabul edilen feshi ihbar süresi dışında kalan bir tarihte feshi ihbarı istendiği de ileri sürülmemiştir. Dosyada bu yolda iddia ve delil dahi bulunmamış, aksine davacının kötü idaresinden söz edildiği halde bu yolda deliller dahi toplanmamıştır. Ancak, sözleşmeden doğan feshi ihbar hakkını kullanan davacı için kötü niyet atfedilemeyeceği gibi bu feshi ihbar sonucu TTK.' nun 549/1. ve 4. fıkraları hükmünce şirket münfesih hale geldiğinden bu tarihten sonra artık genel kurul toplanması ve ortak çıkarılması söz konusu olamayacağı gibi aynı yasanın 504. maddesinde ortakların sayısı ikiden ibaret böyle bir şirkette ortak sayısı bire inmesi üzerine eksikliklerin tamamlanması hükmünün de bu durumda uygulanma yeri bulunmamaktadır. Zira bu madde hükmü, şirket devam ederken normal süresi içinde faaliyet halinde bulunduğu sırada bir ortağın ölümü, bütün payların tek ortağa devri gibi zorunlu nedenlerle şirketin bir ortağa düşmesi halinde uygulanabilecektir. Olayımızda ise, böyle bir durum söz konusu olmayıp, feshi ihbar sonucu şirket münfesih hale gelmiş bulunmaktadır, artık bundan sonra herhangi bir noksanın tamamlanması veya ortaklıktan çıkarılma

veya bunlarla ilgili genel kurul toplanması söz konusu olmayıp, ancak ve ancak infisah hükümlerinin uygulanması zorunlu hale gelmiş olması gerekir. Aslında, davalının fesih ihbarında bulunması ve davacının da fesih yerine diğer ortağın payını devralmak şeklindeki iradeleri, iki ortaklı bu şirketin artık ikisi tarafından yürütülemeyeceği ve sona erdirilmesi iradelerini ortaya koydukları biçiminde yorumlanmak zorunluluğu vardır. Ortaklık adı üzerinde birden fazla kişinin birlikte çalışmasını veya kuruluş oluşturmasını amaçlamakta olup, tek kişilik bir ortaklık düşünülmemeyeceği de açıktır. Dairemizin 20.6.1980 gün ve 3208- 3285 sayılı emsal kararında da çok açık biçimde vurgulandığı üzere, iki kişilik limited şirkette ortaklardan birisinin şirketten çıkması veya çıkarılması hali dahi o şirketin infisahi sonucunu doğurur. Yani çıkma veya çıkarılma ile ilgili önemli bir neden bulunduğu takdirde dahi diğer ortak tek başına şirketin devamını veya devralmayı değil, feshini istemek zorundadır. Çıkan veya çıkarılan ortağın yerine dışarıdan başka ortak alınmasına Ticaret Kanunu olanak tanımamıştır. Yukarıda açıklandığı üzere TTK.'nın 504. maddesinin de olaya uygulama yeri bulunmamaktadır. Bu nedenlerle davacı limited şirket ve Osman Özdemiroğlu'nun diğer ortağın şirketten çıkarılması istemiyle açtığı davanın reddi ve karşı davacı Ayşe Baltalı'nın usulsüz yapılmış genel kurulun ve orada tek ortak davacının aldığı ihraç kararının iptali ve limited şirketin münfesihi olduğunun tespiti ile tasfiye memuru tayini istemiyle açtığı davanın ise kabulü gerekirken, mahkemece aksine düşüncelerle tamamen tersine karar verilmiş olması hükmün bozulmasını gerektirmiştir."

Bu davayla birlikte Özdemir Antimuan Madenleri Ltd. Şirketi 1982 yılında kayyuma devredilmiş ve 1987-1997 yılları arasında üretim durmuştur. Bu tarihten sonra yeniden sondaj çalışmaları başlamıştır ve işletme günümüzde Özdemir Antimuan Madenleri AŞ. olarak Koza-İpek Holding A.Ş. bünyesinde faaliyet göstermektedir²³.

1.b. Aile İşletmelerinin Sürdürülebilirliği

Aile işletmesi, yönetimi aile üyeleri tarafından yerine getirilen, amacı ailenin geçimini sağlamak ve mirası devam ettirmek olan, aileden en az iki neslin çalıştığı işletme olarak tanımlanır²⁴. Aile işletmelerinde sonraki nesil aile üyelerine maddi varlıklar ile birlikte sosyal ve kültürel sermaye, işletme

²³ <http://www.antimuan.com/>

²⁴ Ebru Karpuzoğlu, *Büyüyen ve Gelişen Aile Şirketlerinde Kurumsallaşma*, İstanbul 2002, s.19.

tarafından benimsenen değerler ile işletmede oluşmuş ilişkiler ağı da aktarılmaktadır²⁵. Aile işletmesinde nesiller arasında gerçekleşen tüm aktarımların nedeni işletmenin sürdürülebilir olmasının sağlanmasıdır.

Aile işletmelerinde sürdürülebilirlik, ailede ve işletmede karşılaşılan sorunların çözülmesi ile işletmenin sonraki nesilleri ile faaliyetlerini devam ettirmesidir²⁶. Diğer bir ifade ile aile işletmelerinde sürdürülebilirlik ailece işletmede sağlanan başarının sonraki nesillere taşınması yeteneğidir²⁷. Sürdürülebilirlik bugünün ihtiyaçlarını karşılarken gelecek nesillerin ihtiyaç duyacağı sosyal ve ekonomik kaynakların etkin kullanımına odaklanmasıdır²⁸. Aile işletmelerinin kendilerine özgü bir takım sorunları vardır ve bu sorunlar Aile işletmelerinin sürdürülebilirliğine etki eder²⁹. Aile İşletmelerinde en çok karşılaşılan sorunlar aile içi çatışmalar, kurumsallaşamama, güç kavgası ve nesiller arası yetki devridir. Aile işletmelerinde karşılaşılan bu sorunların özünde ise aile dinamikleri ile işletme dinamikleri arasındaki uyumsuzluk bulunmaktadır³⁰. Aile işletmelerinde sürdürülebilirliği etkileyen en önemli faktörler aile ve işletme sistemi, çatışmalar, planlamalar, yetki devri ve profesyonel yönetim olarak ifade edilebilir³¹.

Aile İşletmelerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması için işletmeyi gelecekte devam ettirmesi düşünülen sonraki nesillerde duygusal bağlılığın oluşturulması gerekir³². Duygusal bağlılık ya da diğer bir ifade ile duygusal sahiplik sonraki nesil aile üyelerinin işletme ile olan bağlılıklarında bilgi ve duygu ilişkilerini açıklayan bir durumdur³³. Duygusal sahiplik olgusunun işletmedeki rasyonel düzenlemeler ile birlikte oluşturulması, Aile İşletmelerinin

---

²⁵ www.kosgeb.gov.tr.

²⁶ Miral (Sağlar) Arıca, *Aile İşletmelerinin Sürdürülebilirliğinin Sağlanmasında Ailenin ve İşletmenin Rolü, Hatay’da Aile İşletmeleri üzerine Bir Araştırma*, Basılmamış Doktora Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay 2007, s.22.

²⁷ Cemil Ulukan, *Aile İşletmelerinde Büyüme Süreci*, Basılmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir 1998, s. 88.

²⁸ Nazan Yelkikalan ve Erdal Aydın, “Aile İşletmelerinin Yaşamlarını Sürdürebilmesinde Sonraki Kuşakların Duygusal Sahiplik Algılamasının Rolü ve Önemi – Türkiye’deki Kıdemli İşletmeler Üzerinde Bir Araştırma-”, *Yönetim Bilimleri Dergisi, Journal of Administrative Sciences*, VIII/2, 2010, s.86.

²⁹ Arıca, a.g.m., s.17.

³⁰ Ali Akdemir, *İşletmeciliğin Temel Bilgileri*, Ankara 2008, s.89.

³¹ Arıca, a.g.m., s.25.

³² Yelkikalan ve Aydın, a.g.m., s.90.

³³ Nigel Nicholson ve Asa Bjömberg, *The Shape of Things to Come – Emotional Ownership and The Next Generation in the Family Firm.*, 2008, s.47.

sürdürülebilirliğine engel olan çatışmaların ortadan kaldırılmasında etkili olur³⁴. Aile İşletmesinde sonraki nesillere işletme varlığının nasıl elde edildiğine ilişkin bilgi veren varlık eğitimi, temel insani değerlere karşı duyarlı olmayı ve sorumluluk bilincini sağlayacak karakter eğitimi ile aile ve iş hayatında yaşanan sorunları çözmeye yönelik kaos yönetimi eğitimi verilerek duygusal sahiplik oluşturulabilir.

Sonuç

Özdemir Antimuan Şirketi hem Cumhuriyet döneminin maden politikalarını hem de aile şirketlerinin sona ermesinin sebeplerini göstermesi bakımından önemli bir örnektir. Osmanlı'nın son yüzyılında hemen hemen bütün madenler yabancılar tarafından işletiliyor ve sadece vergi ödenerek yurtdışına aktarılıyordu. I. Dünya Savaşı'nın felakete dönüşmesiyle birlikte başlayan istiklal mücadelesi sırasında, işgalci devletler bilhassa maden bölgelerini işgal etmişlerdir. Bağımsızlığını kazanan Türk Devleti antimuan ve birkaç diğer maden dışında, maden işletmelerini devlet eliyle idare etmiştir. Bu türden özel işletmelerin kuruluşu, ilgili şahıs veya şahısların başvurusu, akabinde başvurunun İcra Vekiller Heyeti tarafından görüşülmesi ve çıkarılan kararnameyi cumhurbaşkanının onaylamasıyla gerçekleşiyordu. Başlangıçta devlet imtiyazıyla ve ortaklıkla kurulan özel bir şirket olan Antimuan Şirketi, 1953 yılında tamamen Ragıp Özdemiroğlu'na geçerek Özdemir Antimuan Limited Şirketi adını almış ve bir aile şirketine dönüşmüştür. Onun vefatıyla birlikte şirket ikinci kuşak olan İlhan Özdemiroğlu tarafından sürdürülmüş fakat üçüncü kuşakta idarede sorunlar yaşanmaya başlamıştır. Ragıp Bey tarafından 25 yıllığına kurulmuş olmasına rağmen taraflar fesih ihbarı yapmadığı için şirket 1981 yılına kadar devam etmiştir. Son kuşak şirket sahipleri olan Ayşe Baltalı ve Osman Özdemiroğlu kardeşler arasındaki problemler nedeniyle şirketin devamı tehlikeye girmiştir. 1982 yılında Ayşe Baltalı'nın şirketin feshini istemesiyle başlayan anlaşmazlıklar ve çatışma yargıya intikal etmiş ve 1982 yılında mahkemenin kararı doğrultusunda kayyuma devredilerek aile işletmesi sonlandırılmıştır.

Birçok aile işletmesinin sona ermesinde etken olan kardeş ortaklar arasındaki anlaşmazlıklar bu şirketin de bir sonraki kuşağa aktarımını engellemiştir. Aile işletmelerinde çatışmaların önlenmesinde “Duygusal

---

³⁴ Akdemir, *İşletmeciliğin Temel Bilgileri*, Ankara 2009, s.189.

Türkiye’de Kurulan İlk Özel Maden Şirketleri

Sahiplik” olgusunun geliştirilerek işletmenin sürdürülebilirliği gerçekleştirilebilir. Aile İşletmelerinde sonraki nesillere Varlık Eğitimi, Karakter Eğitimi ve Kaos Yönetimi Eğitimi verilerek Duygusal Sahiplik oluşturulabilir ve işletmelerde sürdürülebilirlik sağlanabilir.

KAYNAKÇA

Arşiv Vesikaları

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)

Fon: 30.18.1.1., Yer: 17.80.19.

Fon: 30.18.1.2., Yer: 73.30.2.

Fon: 30.18.1.2., Yer: 131.10.4.

Fon: 30.18.1.2., Yer: 41.93.5.

Fon: 30.18.1.2., Yer: 25.1.6.

Fon: 30.18.1.2., Yer: 43.13.18.

Diğer Kaynaklar

AKDEMİR, Ali (2008), *İşletmeciliğin Temel Bilgileri*, Orion Kitabevi, Ankara.

_____ (2009), *İşletmeciliğin Temel Bilgileri*, Ekin Yayınevi, Ankara.

ARICA, Miral (Sağlar) (2007), *Aile İşletmelerinin Sürdürülebilirliğinin Sağlanmasında Ailenin ve İşletmenin Rolü, Hatay’da Aile İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma*, Doktora Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

ARSLAN, Cüneyt ve Fatma Arslan, “Antimuan”, madencilikrehberi.files.wordpress.com/2012/02/antimuan.doc

ÇAVDAR, Tefik (1971), *Milli Mücadele Başlarken Sayılarla Vaziyet ve Manzara-î Umumiye*, Milliyet Yayınları.

DEMİR, Ahmet (1980), “Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Enerji Politikaları”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, I/4, s.107-127.

ELDEM, Vedat (1970), *Osmanlı İmparatorluğu’nun İktisadi Şartları Hakkında Bir Tetkik*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

GÖKÇE Ahmet, Mümin Köksoy (1984), “Turhal Antimuan Yataklarının Jeolojisi ve Kökeni”, *Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni*, cilt XXVII, s. 131-140.

GÖKMEN, Ertan (2007), “II. Abdülhamit Dönemi Osmanlı Maden İmtiyazları”, *Bellekten*, LXXI/262, s. 969-996.

İLERİ, Turgut (2011), “Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türkiye’de Madencilik Genel Durumu ve Atatürk’ün Madencilikle İlgili Düşünceleri”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, XIX/1, s.287-296.

İNAN, Afet (1972), *Devletçilik İlkesi ve Türkiye Cumhuriyeti’nin Birinci Sanayi Planı*, 1933, TTK Yayınları, Ankara.

_____ (1982), *İzmir İktisat Kongresi 17 Şubat-4 Mart 1923*, Ankara: TTK Yayınları.

KARAL, E. Ziya (1988), *Osmanlı Tarihi*, cilt VIII, Ankara: TTK Yayınları.

KARPUZOĞLU, Ebru (2002), *Büyüyen ve Gelişen Aile Şirketlerinde Kurumsallaşma*, İstanbul: Hayat Yayınları.

NICHOLSON, Nigel ve Asa Björnberg (2008), *The Shape of Things to Come – Emotional Ownership and The Next Generation in the Family Firm*.

ÖKÇÜN, A.Gündüz (1987), “XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Maden Üretiminde Türk, Azınlık ve Yabancı Payları”, *İktisat Tarihi Yazıları*, Ankara.

QUATAERT, Donald (1985), “Madenler”, *TCTA*, cilt IV, İstanbul: İletişim Yayınları, s.913-916.

ŞAHİN ALLAHVERDİ, Reyhan (2012), *Özdemiroğlu Osman Paşa ve Dönemi (1527-1585)*, Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

TAMZOK, Nejat (2008), “Osmanlı İmparatorluğu’nun Son Döneminden Çok Partili Döneme Madencilik Politikaları, 1861-1948”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, LXIII/4, s. 179-204.

THOBI, Jaques (1985), “Osmanlı Devleti’nde Yabancı Sermaye”, *TCTA*, cilt III, İstanbul: İletişim Yayınları, s.724-739.

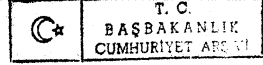
TIZLAK, Fahrettin (1997), *Osmanlı Döneminde Keban-Ergani Yöresinde Madencilik (1775-1850)*, Ankara: TTK Yayınları.

ULUKAN, Cemil (1999), *Aile İşletmelerinde Büyüme Süreci*, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

YELKİKALAN, Nazan ve Erdal Aydın (2010), “Aile İşletmelerinin Yaşamlarını Sürdürebilmesinde Sonraki Kuşakların Duygusal Sahiplik Algılamasının Rolü ve Önemi- Türkiye’deki Kıdemli İşletmeler Üzerinde Bir Araştırma-”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, VIII/2, s.81-120.

www.kosgeb.gov.tr, Aile İşletmesi Tanımı, 18.10.2010

T. C.
BAŞVEKÂLET
MUAMELÂT NÜMERELEĞİ

KARARNAME

Şube : _____
Sayı : 12288

İktisat Vekâletinden yazılan 28/12/931 tarih ve 36416/87 numaralı tezkerede; Tokat Vilâyetinin Turhal Nahiyesinde Elmalı ve x Hacılar Köyü arazisinde simli kurşun, antimon madenleri aramak üzere Kâtip Zade Şükrü ve İstanbullu Cemil Beyler namına verilmiş 2/4/930 tarih ve 45/22 numaralı ruhsatname hukuku yüz hisse itibar edilerek 12 si şürekâdan Cemil Beyde kalmak şartıyla mütebaki 88 hisseden x II hissesi Zonguldak Mebusu Ragıp Beye, 31 hissesi Genç Ağa Oğlu xx Lutfü ve 17 şer hissesi Akıllı Oğlu Mehmet ve Hacı Oğlu Mevlut ve 12 hissesi de Çelebi Oğlu Mustafa Beylere ferağ edileceğinden bahisle o şekilde ferağ muamelesinin talep edildiği bildirilmiş ve yapılan tahkikatta alisellerin muayyen şartları haiz buldukları ve matlup ferağın ierasında bir mahzur olmadığı anlaşıldığından Maadin xx nizamnamesinin 23 üneü maddesine tevfiikan ferağ muamelesinin iera -sına müsaade olunması teklif olunmuştur.

Keyfiyet İera Vekilleri Heyetinin 3/1/932 tarihli içtimaında görüşülerek teklif veçhiyle muamelesinin ifası tasvip ve kabul olunmuştur.

3/1/932

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Bğ.V.

Yunus

Ad.V.

afesuf kemal

M.M.V.

Sevan

Da.V.

Yunus

Ha.V.V.

S. V. V.

Ma.V.

Ali Kemal

Mf.V.

Yunus

Ha.V.

Sevan

İk.V.

Yunus

S.i.M.V.

S. Refik

G.i.V.

H. Rana

Zr.V.

Mutlül

030	18	01	02	25	16
-----	----	----	----	----	----

Türkiye'de Kurulan İlk Özel Maden Şirketleri

T. C.
BAŞVEKÂLET
MUAMELÂT MÜDÜRLÜĞÜ

Şube : K
Sayı : 15526

T. C.
BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞİVİ

KARARNAME

Tokat Vilâyetinin Turhal nahiyesindeki Antimuan madeni imtiyazının Zonguldak Meb'usu Ragıp Bey'e ihalesine dair olup Şurayı devlet Reisliğinin 31/12/933 tarih ve 22298 sayılı tezkeresiyle gönderilen Maliye ve Nafia dairesile heyeti umumiyenin 68/63 ve 296/330 sayılı masbataları ile bu hususa müteallik mukavele ve şartname layihaları ile yerinin haritası İcra Vekilleri Heyetinin 31/12/933 toplantısında tetkik edilerek mezkûr maden imtiyazının ilişik mukavele ve şartnamelere göre muameleyh Ragıp Bey'e ihalesi tasvip ve kabul olunmuştur .

31/12/933

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Bğ. V.

İsmail

Ad. V. V.

Kesici

M. M. V.

Kesici

De. V.

S. Kaya

Ha. V.

S. T. R.

Ma. V.

M. D. K.

Mf. V.

H. J.

Na. V.

Ömer

İk. V.

İ. C.

S. İ. M. V. V.

M. P.

G. İ. V.

M. Rana K.

Zr. V.

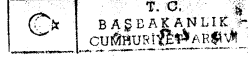
M. P.

15526

Reyhan Şahin Allahverdi

T. C.
BAŞVEKÂLET
Kararlar Müdürlüğü
Sayı: 2

KARARNAME

274

21/12/933 tarih ve 16626 sayılı kararname ile Zonguldak Meb'usu Ra-
gıp Bey uhdesine ihale edilen antimon madeninin işkeleye olan mesafesine
binaen 1794 sayılı kanunun birinci maddesine göre % 5 nisbi resme tabi x
tutulması; İktisat Vekillığının 10/3/934 tarih ve II sayılı tezkeresi x
üzerine İcra Vekilleri Heyetince 13/3/934 te kabul olunmuştur.

13/3/934

REİSİCÜMHUR

Gayi M. Memiş

Bş. V.

Ad. V.

M.M. V.

Da. V.

[Signature]

S. Sarıca

[Signature]

S. Kay

Ha. V.

Ma. V.

Mf. V.

Na. V.

[Signature]

[Signature]

[Signature]

[Signature]

İk. V.

S. İ. M. V.

G. İ. V.

Zr. V.

u. caca

S. Nuri

Ali Rıza

[Signature]

090 18 01 02 43 13 19

Türkiye'de Kurulan İlk Özel Maden Şirketleri

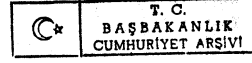
T. C.
BAŞVEKÂLET
KARARLAR MÜDÜRLÜĞÜ

Karar sayı

2

6287

Kararname

Tokad Vilâyetinin Turhal Nahiyesinde meydana çıkarılan antimon madenleri hakkında İktisad Vekilliğinden yazılan 10. teğrini sni. 936 tarih ve 4525, 4526 ve 4527 sayılı tezkereler üzerine Şurayı Devlet Maliye ve Nafia Dairesi ile Umumî Heyetinden yazılan ve Şurayı Devlet Reisliğinin 29/3/937 tarih ve 4754 sayılı tezkeresiyle gönderilen mazbatalar; İcra Vekilleri Heyetince 31/3/937 tarihinde tetkik ve mutalea edilerek bu madenler hakkında ilişik mazbatalara göre muamele yapılması onanmıştır.

31/3/937

REİSİCUMHUR

K. Atatürk

Bş. V.

[Signature]

Ad. V.

[Signature]

M. M. V.

[Signature]

Da. V.

[Signature]

Ha. V.

[Signature]

Ma. V. V.

[Signature]

Mf. V.

[Signature]

Na. V.

[Signature]

İk. V.

[Signature]

S. İ. M. V.

[Signature]

G. İ. V.

[Signature]

Zr. V.

[Signature]

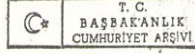
18 01 02 73 25 12

Reyhan Şahin Allahverdi

FonNo: 30 18 1 2 - KutuNo: 73 - DosyaNo: 30 - DosyaNoEk: - SıraNo: 2 - DosyaNoE... Page 2 of 2

T. C.
BAŞVEKÂLET
KARARLAR MÜDÜRLÜĞÜ

Kararname

Karar sayı

6384

İktisat Vekilliğinden yazılan 6/4/937 tarih ve 1455 sayılı tezkerede; Zonguldak Sayılabı Ragıp tarafından verilen 17/6/936 tarihli istidaname ile Tokat Vilâyetinin Turhal nahiyesinde kâin Antimon madeninini , imtiyaz şartnamesinin birinci maddesi mucibince teşkil eylediği Özdemir Antimon Limitet şirketine devrine ait muâmelenin yapılması ve Özdemir Antimon şirketi tarafından verilen aynı tarihli istidaname ile de mezkûr antimon madenine ait imtiyazın kendilerine devrine müsadde edilmesi istenilmekte olduğundan Maadin nizamnamesinin muaddel 5 inci maddesine göre devir muâmesinin yapılmasına izin verilmesi teklif edilmiştir.

Bu iş İcra Vekilleri Heyetince 13/4/937 de görülgülerek teklif veçhile devir muâmesinin yapılması onanmıştır.

13/4/937

RESİDÜMÜR

K. Atatürk

Bs. V. V.

B. P. Baygözü

Ad. V.

S. S. S.

M. M. V.

M. M. V.

Da. V.

S. S.

Ha. V. V.

S. S.

Ma. V.

S. S.

Mf. V.

S. S.

Na. V.

A. S.

İk. V.

C. S.

S. İ. M. V.

B. P. Baygözü

G. İ. V.

R. S.

Zr. V.

S. S.

13/4/937

Türkiye'de Kurulan İlk Özel Maden Şirketleri

FonNo: 30 18 1 2 - KutuNo: 131 - DosyaNo: 10 - DosyaNoEk: - SıraNo: 4 - DosyaNo... Page 2 of 3

T. C.
BAŞVEKALET
MÜAMELÂT UMUM - MÜDÜRLÜĞÜ
Kararlar Müdürlüğü
Karar serisi:
4
134

KARARNAME

131 10 4
GİZLİ

5/3/1945 tarihli ve 3/2242 sayılı kararname ile işletilmesi imtiyazı Etibank'a ihale edilmiş olan Tokat Vilâyetinin Turhal kazası hudutları içindeki antimon madeninün Üzdemir Antimon Limited Şirketine devredilmesi; Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin 4/2/1953 tarihli ve 9/3060/7457 sayılı yazısı üzerine, 4268 sayılı kanunun 25 inci maddesine göre, İcra Vekilleri Heyetince 15 / 2 / 1953 tarihinde kararlaştırılmıştır.

REİSİCUMHUR

c. Bay

030 18 01 131 10 4

Başvekil

U. ...

Devlet Vekili

H. ...

Adalet Vekili

D. ...

Millî Savunma Vekili

T. ...

İçişleri Vekili

E. ...

Dışişleri Vekili

S. ...

Malîye Vekili

B. ...

Millî Eğitim Vekili

J. ...

Bayındırlık Vekili

R. ...

Ek. ve Ticaret Vekili

A. ...

Sa. ve So. Y. Vekili

F. ...

G. ve Tekel Vekili

Tarım Vekili

R. ...

Ulaştırma Vekili

R. ...

Çalışma Vekili

C. ...

İşletmeler Vekili

VB
Güm. ve T.V. ...